

Наступний поширений міф полягає у тому, що «Геї і лесбійки дуже часто змінюють партнерів». Серед гетеро- і гомосексуальних людей є ті, хто перебуває в тривалих стосунках, і ті, хто постійно змінює партнерів. Особливої різниці в цьому між гетеросексуалами і гомосексуалами немає. Особливу увагу приділяють у суспільстві міфу про те, що «Геї та лесбійки винні в поширенні ВІЛ/СНІД». За даними Центру громадського здоров'я МОЗ України, у 2016 році ВІЛ заразилося 59 % – через гетеросексуальний статевий контакт і 3 % – через гомосексуальний статевий контакт.

Розповсюдження подібних міфів у суспільстві впливає на сприймання людей, щодо осіб нетрадиційної орієнтації, особливої вплив такі міфи мають на школярів та людей похилого віку. За останні роки в Україні проводились дослідження щодо булінгу школярів з нетрадиційною орієнтацією. Як показує статистика за 2017 рік, кожен третій українець (39,3 %) не згоден прийняти представників ЛГБТ-спільноти в жодній якості – ні як члена сім'ї, ні як друга, ні як сусіда, ні як колегу, ні навіть як громадянина України.

Майже половина ЛГБТ-підлітків (48,7%) в українських школах відчувають себе небезпечно через сексуальну орієнтацію, а третина (31,5 %) – через гендерну експресію. Такі результати було отримано після проведення першого національного дослідження шкільного середовища в Україні, яким займалася організація «Точка опори». Дослідження показало, що більшість ЛГБТ-підлітків (88,5 %) піддавалася словесному цькуванню в формі погроз та лайок через сексуальну орієнтацію (62,9 %) та гендерну експресію (64,7 %), при цьому половина вказала, що чула ці фрази від вчителів.

Вороже та агресивно налаштоване шкільне середовище, де є дискримінація та віктимізація, дуже негативно впливає на академічні успіхи та психічний стан ЛГБТ-підлітків. Так, вони вдвічі частіше пропускали школу протягом останнього місяця в порівнянні з тими, хто піддавався низькому рівню знущань (55,3 % і 24,6 % відповідно). При цьому постраждалі ЛГБТ-підлітки не бажають продовжувати освіту і здобувати ступінь бакалавра через образи на ґрунті сексуальної орієнтації – таких 59,3 %; і 57,7 % на ґрунті гендерної експресії. Дане дослідження дає змогу зрозуміти масштабність проблеми ставлення до ЛГБТ у закладах освіти, а також дає змогу встановити зв'язок між рівнем толерантності та ворожістю і агресивністю в шкільному середовищі.

Література

1. Асмолов А. Г. О смыслах понятия «толерантность». *Век толерантности : науч.-публицистический вестник*. 2001. С. 8–18.
2. Галакова М. В. К вопросу о формировании позитивной коммуникативной установки в процессе профессиональной деятельности. 2013. № 1. URL : www.science-education.ru/107-8158.
3. Дзялошинский И. М. Культура, журналистика, толерантность. Диагностика толерантности в средствах массовой информации. М., 2002. С. 40–41.
4. Golovakha E., Gorbachyk A., Panina N. Ukraine and Europe: Outcomes of International Comparative Sociological Survey», Kiev, Institute of Sociology of NAS of Ukraine, 2007, pp. 133–135.
5. Rating Pro (15 липня 2015). URL: https://www.lgbt.org.ua/news/show_3021/

УДК 316.4

ФЕНОМЕН КОРУПЦІЇ ЯК ВИД ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

А. П. Мороз

Проблеми прояву девіантної поведінки у сучасному суспільстві набувають все більшого загострення. Різновиди девіантної поведінки поширюються на різні верстви населення і визначаються, як відхилення від загальноприйнятих норм. Варто зауважити, що девіації можуть бути як позитивними, так і негативними. У першому випадку

неспівпадіння з нормами тягне за собою створення чогось нового, зміну поглядів людей на звичні речі. Цей вид відхилення проявляється у талановитості, геніальності. Реальну загрозу для суспільства становить прояв негативної девіантної поведінки, який, на жаль, набагато більше розповсюджений серед населення. Серед негативних девіацій відзначається алкоголізм, наркоманія, проституція, злочинність, тероризм, суїцидальна поведінка, які можуть наносити шкоду життю і благополуччю, як окремої особистості так і для суспільства загалом.

Особливим різновидом девіантної поведінки є корупціонерство. На сьогодні у нашій державі склалась ситуація, коли простежується проникнення корупції у всі сфери життя суспільства. Зумовлено це недостатньо розвинутими демократичними інститутами, недосконалим законодавством, яке має декларативний характер, та діяльністю правоохоронних органів, що лише імітує боротьбу з корупційною злочинністю, оскільки ці органи зацікавлені у такому стані речей [2].

Термін «корупція» у сучасній лексиці застосовується для позначення можливості підкupu (продажності) державних службовців і політичних діячів [3]. Проблема корупції існує протягом багатьох тисячоліть. Перша згадка про неї, яка міститься в архівах Стародавнього Вавилону, відноситься до другої половини XIV ст. до н. е. Значні відомості про корупцію містяться у античній літературній спадщині. Великі древньогрецькі філософи Платон і Аристотель неодноразово вказували про патогенний вплив зловживання владою та хабарництва на життя суспільства. Аристотель у трактаті «Політика» виділяв корупцію як найважливіший чинник, здатний привести державу до загибелі [4].

У соціології це явище розглядається як дисфункціональне, як патологія суспільства, що породжує у ньому аномальні форми взаємовідносин між людьми. У силу своєї масовості корупція має вкрай негативні морально-етичні, політичні та соціально-економічні наслідки. Вона сприяє деградації управління і зрощенню державного апарату з організованою злочинністю. Однак особлива небезпека її прояву полягає у розкладанні суспільних устроїв, дезорієнтації ціннісних установок мільйонів людей. Згідно з таким підходом корупційне поведіння посадових осіб визначається як девіантна поведінка, яка проявляється у нелегітимному використанні соціальних благ [4].

Корупція не існує окремо від людей, тому важливе значення набуває дослідження саме психологічних аспектів даного соціального явища. Структуруючи механізм психологічного впливу на формування корупційної поведінки, О. В. Ванновська пропонує концепцію 5-рівневої структури корупціогенної особистості: рівень сенсів і цінностей (життєві цілі, прагнення, ціннісні орієнтації), когнітивно-етичний (етична свідомість і поведінка, правосвідомість), емоційний рівень (задоволеність життям, професією, собою в цілому), регулятивний рівень (локус контролю, механізм прийняття рішень), поведінковий рівень (тип реагування) [3].

До причин виникнення й поширення політичної корупції варто віднести історичні, політичні, економічні, психологічні, правові та організаційні [1].

У ситуації, коли політична корупція не стикається ні з якими заборонами, протидіями, вона може перетворитися із девіантної поведінки на норму. Саме про це свідчить дослідження О. Н. Сюсяйло [5]. Автор встановлює, що первинними носіями девіантної поведінки є так звані «інноватори». Це люди, які є прихильниками схвалюваних суспільством цілей, але при цьому не мають необхідних умов для їх досягнення.

Корупцію як вид поведінки, що відхиляється від загальноприйнятих норм, можна розглядати виключно на тому етапі, поки вона реалізується деструктивними інноваторами і не є інституалізованою. Стаючи нормою для суспільства, до реалізації корупційних взаємодій приєднуються групи конформістів, ритуалістів (пріоритетом адаптації вважають суспільство і схильні дотримуватися встановленого порядку, незважаючи на те, що їх суб'єктивні цілі не можуть бути досягнуті в повній мірі) і ретритистів (вибирають шлях власного руйнування, втечі від дійсності, виключення з суспільних відносин. Вони є найменш адаптивною соціальною групою, серед яких найбільша частка кримінальних

злочинців). На цьому етапі різко збільшується толерантність суспільства до корупції, більшість членів суспільства воліє домагатися цілей за допомогою корупційних взаємодій, що переводить засоби досягнення цілей в розряд схвалюваних.

Таким чином корупція це соціальне і моральне явище, яке має небезпечний характер для суспільства в цілому. Сьогодні корупція відноситься до протиправних дій і визначає особистість, яка вчинила корумповані дії, як особистість з девіантною поведінкою. Але якщо не вживати профілактичних заходів, завтра це може стати нормою мислення більшості.

Література

1. Асафайло В. В. Боротьба з політичною корупцією в умовах демократизації суспільства: ідея, дія та протидія. *Ідея і дія : погляд Ф./П./П./С./* : колективна монографія за заг. ред. О. А. Івакіна, Д. В. Яковлева. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 19–28.

2. Іванець М. Корупція як негативний фактор в діяльності правоохоронних органів. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Вип. 3 (15). С. 59–63.

3. Івасенко С. Умови виникнення корупції серед працівників правоохоронних органів. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2014. Вип. 3 (22). С. 226–233.

4. Логачев М. Г. Корупція як форма девіантної поведінки персоналу правоохоронних органів. *Девіантна поведінка: соціологічний, психологічний та юридичний аспекти*. 2015. С. 88–92.

5. Сюсяйло О. Н. Исследование коррупции как вида отклоняющегося поведения. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2011. № 12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2011_12_17

УДК 316.4

FORMATION OF MODEL OF SOCIAL POLICY IN THE CONDITIONS OF ECONOMIC CRISIS IN UKRAINE

V. A. Overchuk

Today in Ukrainian society, as ever, raises the issue of the functioning of the social sphere and to provide urgent life human needs. Lack of clear strategic priorities of social policy leads to fragmentation and lack of effectiveness of social programs. Stabilization and increase of living standards are among the priority tasks of State policy and require the formulation of a clear and balanced social strategy. The implementation of State social policy in Ukraine requires the study of world experience and adapt it to Ukrainian realities. Today scientists challenged the need to analyze global patterns of social policy and determine which of the existing world models of social policy can be adapted to modern requirements of Ukrainian society.

At the same time, the current status of the research of the theoretical issues of social activities do not always allow to develop effective recommendations regarding the effective formation of social policy in the face of the continuous development of the economic system. Creating the optimal social policy special important for countries in transition type, to which Ukraine belongs to a certain extent. Lack of a clear concept of social policy in Ukraine during the long period of growth has led to social tension and deepening social contradictions. Despite the large number of scientific studies, the effectiveness of the model of social policy in Ukraine remain relevant. It is about the model to match the economic capabilities of the country and would have provided an effective financial mechanism of social insurance system, clearly differentiating this function all the subjects of the social sphere.